

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

МОДУЛ В1 / ТО-1
ТЕОРЕТИЧНО ОБУЧЕНИЕ
“БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА”

София, 2012 година

О П И С А Н И Е   Н А   М О Д У Л А

КОД НА МОДУЛА	НАИМЕНОВАНИЕ НА МОДУЛА	ХОРАРИУМ	ВИД НА МОДУЛА
V1 / TO-1	БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА	36 учебни часа	Задължителен

МЯСТО НА МОДУЛА В ПЛАНА НА ОБУЧЕНИЕ	ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ВХОДНОТО НИВО НА ОБУЧАВАНИТЕ
Обучението може да започне с този модул.	Основно образование.

МЯСТО НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО	РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ
Учебен кабинет.	Не повече от 6 учебни часа за денонощие.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА МОДУЛА
<p>След изучаване на този модул, обучаваният трябва да притежава знания за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Различните видове пътища, превозни средства и участници в движението. 2. Средствата, използвани за регулиране на движението по пътищата. 3. Правилата за движението по пътищата. 4. Факторите, които оказват влияние върху поведението на водачите. 5. Задълженията и отговорностите на водачите на превозните средства.

Подцели на модула /резултат от обучението/
<p>Към цел 1: Различните видове пътища, превозни средства и участници в движението.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да познава характеристиките на различните видове пътища. 2. Да знае законовите предписания за движение по тях. 3. Да познава специфичните опасности при движение в завой и наклонени участъци. 4. Да познава, рисковете свързани с управлението на МПС при различни състояния на пътното платно и зависимостта им от атмосферните условия и различните часове на денонощието. 5. Да познава различните видове превозни средства. 6. Да познава специфичните особености на другите участници в движението, рисковете във връзка с това за пътното движение и по-специално рисковете във връзка с най-уязвимите участници – децата, пешеходците, водачите на двуколесни превозни средства и хората с ограничена подвижност.

Подцели на модула /резултат от обучението/

Към цел 2: Средствата, използвани за регулиране на движението по пътищата.

1. Да знае значението на сигналите на регулировчика.
2. Да познава различните видове пътните светофари и значението на техните сигнали.
3. Да познава пътните знаци и да може да ползва информацията от тях.
4. Да познава пътната маркировка и да може да ползва информацията, която тя дава.
5. Да знае предназначението на “другите средства за сигнализиране” и ползва информацията, която те му предоставят.

Подцели на модула /резултат от обучението/

Към цел 3: Правилата за движението по пътищата.

1. Да знае правилата за разположение на ППС върху пътя.
2. Да знае законовите предписания за ограничение на скоростта и нейното определяне в зависимост от конкретните пътни условия.
3. Да знае правилата за извършване на различните маневри.
4. Да знае правилата за преминаване през кръстовище, пътен възел, стеснен участък от пътя, жп прелез.
5. Да знае специфичните правила за движение в тунел.
6. Да знае правилата за движението по автомагистрала/скоростен път и автомобилен път.
7. Да познава опасностите, които крие преминаването покрай спирки на превозните средства за обществен превоз на пътници и преминаването покрай шествия и състезания.
8. Да знае правилата за обозначаване на МПС спряно поради повреда и теглене на МПС.
9. Да знае правилата за движение на двуколесни ППС и на автомобилите със специален режим на движение, предимствата, които те ползват и произтичащите от тях задължения, за другите участници в движението.
10. Да знае правилата за престой и паркиране.

Подцели на модула /резултат от обучението/

Към цел 4: Факторите, които оказват влияние върху поведението на водачите.

1. Да познава специфичните особености при управлението на МПС през различните сезони.
2. Да знае правилата за използване на светлините на превозното средство.
3. Да знае особеностите за организация на пътуването в зависимост от различните маршрути.
4. Да знае значението за безопасността на движението на емоционалните състояния и на умората върху поведението на водача.
5. Да знае:
  - рисковете при управление на МПС след употреба на алкохол и други упойващи вещества;
  - рисковете при агресивно управление (обусловено от нетърпение, раздразнение, враждебност и/или стремеж за икономия на време и други).

Подцели на модула /резултат от обучението/

Към цел 5: Задълженията и отговорностите на водачите на превозните средства.

1. Да знае задълженията на водача:
  - за носене на документи;
  - за техническата изправност на ППС;
  - при превоз на хора;
  - при превоз на товари /в това число и на опасни товари/;
  - за опазване на пътя и околната среда.
2. Да познава предвидените в ЗДвП административнонаказателни разпоредби и принудителни административни мерки.
3. Да познава правилата за поведение на водача при пътнотранспортно произшествие.

тема 1

към цел 1

Описание на учебното съдържание

Основни понятия:

- участници в движението;
- пътни превозни средства;
- път, платно за движение, пътна лента, граница на платното за движение и др.

тема 2

към цел 1

Описание на учебното съдържание

Пътищата и улиците, по които се движим:

- познания за пътя;
- пътни съоръжения;
- крайпътни обекти;
- жп прелези;
- кръстовища;
- стеснени участъци от пътя и др.

тема 3

към цел 1

Описание на учебното съдържание

Другите участници в движението и особености в управлението на различните видове превозни средства:

- водачи на автомобили;
- водачи на двуколесни ППС /мотоциклети, мотопеди и велосипеди/;
- водачи на ППС с животинска тяга;
- пешеходци;
- пътници;
- сигнали, подавани от участниците в движението.

тема 4

към цел 2	Описание на учебното съдържание
<p>Регулиране на движението:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сигнали на регулировчика; - пътни светофари и светлинни сигнали; - пътни знаци; - пътна маркировка; - други средства за сигнализиране.	

тема 5

към цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Разположение на нерелсовите ППС върху пътя:</p> <ul style="list-style-type: none"> - определяне на пътните ленти върху платното за движение; - разположение на ППС върху платното за движение; - разположение на бавнодвижещите се ППС; - движение върху трамвайно платно.	

тема 6

към цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Скорост, дистанция, намаляване на скоростта:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разрешени максимални скорости; - сцепление с пътя; - спирачен път; - дистанция; - съобразяване на скоростта с конкретната пътна обстановка; - съобразяване на скоростта с превозвания товар (център на тежестта, вид на товара, характер на товара, обезопасяване).	

тема 7

към цел 3	Описание на учебното съдържание
<p>Маневри:</p> <ul style="list-style-type: none"> - преминаване от една лента в друга /изцяло или частично/; - потегляне и включване в движението, излизане от движението; - завиване надясно, наляво и в обратна посока; - разминаване; - изпреварване; - движение назад; - рискове, свързани с различния обхват на видимост, който имат водачите на различните превозни средства (конструктивни особености, “мъртви зони”).	

тема 8

към цел 3	Описание на учебното съдържание
	<p>Преминаване през:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кръстовище; - пътен възел; - тунел; - стеснен участък от пътя; - жп прелез.

тема 9

към цел 3	Описание на учебното съдържание
	<p>Движение по автомагистрала/скоростен път. Автомобилен път:</p> <ul style="list-style-type: none"> - навлизане и напускане на автомагистрала; - разположение върху пътното платно; - забрани при движение по автомагистрала/скоростен път; - принудително спиране; - автомобилен път.

тема 10

към цел 3	Описание на учебното съдържание
	<p>Спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници. Жилищна зона:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поведение на водачите при преминаване покрай спирките; - задължения на водачите за улесняване на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници; - движение в жилищна зона.

тема 11

към цел 3	Описание на учебното съдържание
	<p>Специални правила за някои участници в движението:</p> <ul style="list-style-type: none"> - двуколесни ППС; - теглене на моторни превозни средства; - шествия и състезания; - моторни превозни средства със специален режим на движение.

тема 12

към цел 3	Описание на учебното съдържание
	<p>Престой, паркиране, МПС спряно поради повреда:</p> <ul style="list-style-type: none"> - престой или паркиране в населено място; - престой или паркиране извън населено място; - забрани; - МПС спряно поради повреда.

тема 13

към цел 4	Описание на учебното съдържание
<p>Неблагоприятно време за пътуване. Годишните сезони и управлението на МПС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - движение през нощта и при намалена видимост; - използване на светлините; - движение при зимни условия; - особености на движението при високи температури.	

тема 14

към цел 4	Описание на учебното съдържание
<p>Организация на пътуването:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ежедневни маршрути; - далечни пътувания; - нещата, на които да обръщаме повече внимание.	

тема 15

към цел 4	Описание на учебното съдържание
<p>Значение за безопасността на движението на психомоторните функции, бдителността на водача и съобразяването с действията на другите участници в движението:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усещане, преценка и вземане на решение; - време за реакция; - режим на труд и почивка; - влияние на алкохола и упойващите вещества; - агресивното управление.	

тема 16

към цел 5	Описание на учебното съдържание
<p>Задължения на водача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - общи задължения на водача; - за техническата изправност на ППС; - за опазването на околната среда /ограничаване на вредните емисии, шума/ - при превоз на хора; - при превоз на товари /в това число и на опасни товари/; - документи, изисквани във връзка с използваното превозно средство; - за използване на оборудването на автомобила във връзка с безопасността на водача и пътниците (предпазни колани, детски обезопасителни системи); - предпазни мерки, които трябва да се вземат при слизане от превозното средство.	

тема 17

към цел 5	Описание на учебното съдържание
<p>Административнонаказателна отговорност. Принудителни административни мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - контролни органи съгласно ЗДВП; - налагане на глоби /фиш, наказателно постановление/; - лишаване от право за управление на МПС; - принудителни административни мерки /временно отнемане на свидетелство за управление на МПС, временно спиране от движение на ППС, проверочен изпит/; - ред за обжалване на наказателните постановления и принудителните административни мерки.	

тема 18

към цел 5	Описание на учебното съдържание
<p>Правила за поведение на водача при пътнотранспортно произшествие:</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализ на ПТП; - оценка на обстановката и определяне на последователността от действия във връзка с произшествието; - сигнализиране и обезопасяване на участъка; - повикване на квалифицирани екипи за оказване на помощ във връзка с произшествието; - документиране и запазване на следите от произшествието.	

ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ /УЧЕБЕН/ ПОДХОД

Обучението по модул "Безопасност на движението по пътищата" се провежда групово или индивидуално.

Мястото на провеждането е учебният кабинет.

В началото на всяко занятие преподавателят (учителят) трябва да обясни на обучавания какви знания ще се усвоят и какви са характерните им особености.

По време на занятиято, преподавателят (учителят) трябва да насочва вниманието на обучавания към конкретното учебно съдържание.

Обучението включва използването на традиционните методи: разказ, обяснение, беседа, анализ и обобщение. При повечето от темите се използват ситуационните методи за обучение: инцидент, казус, ролеви игри и видео тренинг.

При обучението се използват учебно-технически средства и дидактически материали за пресъздаване на различни пътни ситуации, използвани за разясняване на проблемни въпроси и поставяне на такива към обучаваните.

За проверка и затвърдяване на знанията, по преценка на преподавателя (учителя), се извършва текущ контрол:

- преди всяка тема, върху въпроси от предходната тема или
- преди всяко занятие, върху въпроси от темите на предходното занятие, или
- след преминаване на предварително определена група теми.

Решават се тестове, които се оценяват от самите обучавани с помощта на преподавателя (учителя). Допуснатите грешки се анализират и разясняват от преподавателя (учителя).

Резултатите на определени етапи от обучението се определят със средствата за оценяване при текущия контрол.

ИЗПОЛЗВАНИ ДИДАКТИЧЕСКИ МАТЕРИАЛИ И УЧЕБНО-ТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВА

1. При обучението се онагледяват:

- основните понятия във връзка с пътищата, превозните средства и участниците в движението;
- сигналите на регулировчика;
- различните видове пътни светофари, пътни знаци, пътна маркировка и други средства за сигнализиране и тяхното използване;
- правилата за разположение на нерелсовите ППС върху пътя;
- правилата, във връзка със скоростта на движение, дистанцията между превозните средства и спирането;
- различните маневри;
- сигналите, подавани от участниците в движението;
- правилата, прилагани при преминаване през кръстовище, пътен възел, тунел, стеснен участък от пътя, жп прелез;
- правилата, които трябва да се спазват при преминаване покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници;
- специалните правила във връзка с тегленето на МПС;
- различните символи върху арматурното табло на автомобила;
- правилата за престой и паркиране на автомобила;
- начините за сигнализиране и обезопасяване на мястото от пътя, където е станало произшествието.
- документите на водача и МПС (свидетелство за управление на МПС и контролния талон към него, свидетелство за регистрация на МПС, знак за преминал периодичен преглед за техническа изправност, застрахователна полица „Гражданска отговорност“, протокол за регистриране на ПТП без участието на контролните органи);
- документите във връзка с дейността на контролните органи (акт за установяване на административно нарушение, наказателно постановление, фиш).

2. Препоръчва се използването на аудио-визуални средства – персонален компютър, видеомагнетофон, шрайбпроектор или аспектомат, окомплектовани със съответни на съдържанието на печатните материали програмни продукти, видеофилми, слайдове и диапозитиви.

ТЕКУЩ КОНТРОЛ

Система за оценяване

Точкова система за оценяване.

Примерен вариант за използване на точкова система.

Скала: 100 точки.

Брой на въпросите в теста: минимум 10, максимум 20.

Определяне тежестта на въпросите:

а. равномерно – всички въпроси носят еднакъв брой точки;

б. неравномерно - броят на точките, който носи всеки въпрос се определя от преподавателя (учителя) в зависимост от сложността на въпроса.

Крайните резултати получени от обучаваните са между 0 точки и 100 точки.

Средства за оценяване - тестове

Използват се тестове с въпроси, изготвени от преподавателя или тестове с въпроси от утвърдения масив изпитни въпроси на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“.

ПРИМЕР: Вариант на тест за теоретичното занятие “Пътищата и улиците, по които се движим”, комплектован с въпроси от утвърдения масив изпитни въпроси на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“:

Лист 1, въпроси: № 1, № 4, № 6, № 9, № 12, № 15, № 18, № 21, № 24 и № 26;

Лист 2, въпроси: № 3, № 4, № 7, № 8, № 14, № 15, № 17, № 20, № 25 и № 27;

.....

Начини за оценяване

Преподавателят определя време за решаване на теста - не по-малко от 1 минута и не повече от 2 минути на въпрос.

Обучаваните решават теста.

Преподавателят съобщава верните отговори на всеки въпрос.

Обучаваните сами отбелязват верните отговори в бланката и сумират точките за всички въпроси, на които са отговорили правилно.

Под формата на дискусия се прави анализ на допуснатите грешки и се разяснява основанието за верния отговор. Всеки обучаван обявява точките, които е получил.